

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра адміністративного і інформаційного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри
адміністративного і інформаційного права**

“ _____ ” _____ 2019 р.

_____ (Арістова І. В.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство

Напрямок підготовки	181 Харчові технології
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр
Факультет:	Харчових технологій

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма з **«Правознавства»** для студентів за напрямом підготовки 181 Харчові технології.

Розробник: к.ю.н., ст. викладач кафедри адміністративного та інформаційного права Ткаченко В. В. _____

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри адміністративного та інформаційного права.

Протокол від “_____” 2019 року № _____

Завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права

_____ **І. В. Арістова**
(підпис)

Погоджено:

Декан харчових технологій _____

Декан юридичного факультету _____ (С. І. Запара)

Методист навчального відділу _____ (Г.О. Бабошина)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 18 Виробництво та технології	Нормативна	
	Напрямок підготовки: 181 Харчові технології		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів: 3		2019-2020	2019-2020
Загальна кількість годин – 90/90		Курс	
		1	2
		Семестр	
		2	3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3.4 самостійної роботи студента - 1.5	Лекції		
	14 год.	8	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	8	
	Самостійна робота		
60 год.	74 год.		
Вид контролю: Залік			
Освітній ступінь: бакалавр			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33% /67% (30/60)

для заочної форми навчання - 27% /73% (24/74)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Правознавство є базовою дисципліною для підготовки спеціалістів різних галузей. Навчальна дисципліна «Правознавство» має за мету формування у студентів правосвідомості та правової культури, що має важливе значення для розбудови правової держави та громадського суспільства в Україні. Велике значення у світлі цього набувають правове виховання та правова освіта. Без глибоких знань прав, свобод, чинного законодавства еволюційний розвиток жодного суспільства не відбувається.

Розуміння основ конституційного, адміністративного, цивільного трудового, фінансового та інших галузей права – необхідна умова життєдіяльності кожного громадянина України.

Особливої актуальності вивчення предмета набуває з огляду на прийняття Верховною Радою України 28 червня 1996 року нової Конституції та відповідно до неї багатьох законів. Адже цим завершився багаторічний складний напружений конституційний процес у державі. Тепер головне вбачається в тому, щоб нова Конституція України увійшла в наше життя як справжній дійовий Основний Закон держави, що послугує фундаментом для подальшого розвитку нашого суспільства.

Завданням курсу є надання студентам знань з загальної теорії держави та права, основ профілюючих та деяких спеціальних галузей права, а також підвищення рівня правових знань у студентів, їх правосвідомості та правової культури.

Для досягнення зазначеного і направлена дана програма, яка сприяє оперативному і творчому опануванню, а також застосуванню в практичній діяльності сучасних норм чинного законодавства України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основи правових відносин у суспільстві; проблеми встановлення державності та правової системи в Україні, демократичної держави соціально-правового спрямування; механізм захисту прав і свобод людини і громадянина; методи правового регулювання господарської діяльності.

вміти: орієнтуватись в системі законодавства, володіти елементарною правовою термінологією; користуватись нормативно правовими актами; застосовувати правові знання для пояснення фактів навколишнього життя і вибору варіанта правомірної поведінки у різних життєвих ситуаціях.

2. Програма навчальної дисципліни

Затверджена Вченою Радою СНАУ протокол № 7 від 26. 12. 2018

Модуль 1. Загальна частина.

Змістовий модуль 1. Загальні поняття держави та права

Тема 1. Основитеоріїдержави.

Поняття держави та її ознаки. Характеристика функцій держави. Апарат держави як система державних органів. Місце апарату в механізмі держави. Поняття і види форми держави. Поняття та ознаки правової держави.

Тема 2. Основи теорії права.

Соціальні норми та їх система. Співвідношення правових і соціальних норм. Поняття та ознаки права. Загальна характеристика джерел права. Поняття системи права як внутрішньої організації. Загальна характеристика форм реалізації норм права. Правові відносини. Правопорушення.

Модуль 2. Особлива частина.

Змістовий модуль 2. Основні поняття конституційного, трудового, цивільного, сімейного, адміністративного, господарського та кримінального права. України.

Тема 3. Основи конституційного права України.

Історичний розвиток конституційного права в Україні. Загальні засади конституційного права України: поняття, предметта джерела. Поняття конституційного ладу. Основні принципи конституційного ладу в Україні. Громадянство України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні. Загальна характеристика органів державної влади в Україні. (Верховна Рада України. Президент України. Кабінет Міністрів України.). Виборчий процес та виборче право. Територіально-адміністративний устрій України.

Тема4. Основи трудового права України.

Поняття, предмет, принципи, джерела трудового права. Поняття, зміст, суб'єкти трудових правовідносин. Загальні положення та зміст колективного договору. Поняття, сторони, умови та види трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Підстави розірвання трудового договору. Робочий час та час відпочинку. Дисциплінарна відповідальність за порушення трудової дисципліни.

Тема 5. Основи цивільного та сімейного України.

Поняття, предмет, принципи, джерела цивільного права України. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільного права.Поняття, ознаки, класифікація правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма та умови укладання. Загальні положення про право власності. Відповідальність у цивільному праві. Загальні положення спадкового права України.

Загальна характеристика Сімейного кодексу. Предмет та принципи сімейного права. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладення. Перешкоди при реєстрації шлюбу Шлюбний договір. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Майнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню. Взаємні права та обов'язки батьків і дітей. Усиновлення. Опіка та піклування. Патронат.

Тема 6. Основи адміністративного права України.

Поняття, предмет, принципи, джерела адміністративного права України. Суб'єкти адміністративного права. Форми і методи державного управління. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність. Управління в галузі агропромислового комплексу.

Тема 7. Основи господарського права України.

Поняття господарського права, господарської діяльності та види господарської діяльності. Предмет та джерела господарського права. Суб'єкти господарського права. Поняття та види господарських товариств. Поняття, ознаки, види господарських договорів. Порядок їх укладання. Господарсько-правова відповідальність.

Тема 8. Основи кримінального права України.

Поняття, система та завдання кримінального права України. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Поняття та види стадій злочину. Закінчений та незакінчений злочин. Співучасть: поняття, ознаки, значення, форми. Види співучасників. Обставини, що виключають злочинність діяння. Загальна характеристика, види, значення. Звільнення від кримінальної відповідальності. Поняття, види. Поняття, ознаки, мета та види покарання. Звільнення від покарання та його відбування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальна частина												
Змістовий модуль 1. Загальні поняття держави та права												
Тема 1. Основи теорії держави.	12	2	2			8	14	2	2			10
Тема 2. Основи теорії права.	12	2	2			8	12	2				10
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4			16	26	4	2			20
Всього годин за модуль 1	24	4	4			16	26	4	2			20
Модуль 2 . Особлива частина												
Змістовий модуль 2. Основні поняття конституційного, трудового, цивільного, сімейного, адміністративного, господарського та кримінального права.												
Тема 3. Основи конституційного права України.	12	2	2			8	14		2			12
Тема 4. Основи трудового права України	12	2	2			8	14	2				12
Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України	12	2	2			8	12	2				10
Тема 6. Основи адміністративного та	16	2	4			10	12		2			10

кримінального права України											
Тема 7. Основи господарського права України	14	2	2			10	12		2		10
Разом за змістовим модулем 2	66	10	12			44	64	4	6		54
Всього годин за модуль 2	66	10	12			44	64	4	6		54
Всього годин	90	14	16			60	90	8	8		74

5. Темі та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н	З.ф.н.
1	Тема 1. Основитеоріїдержави 1. Поняття держави та її ознаки. 2. Характеристика функцій держави. 3. Апарат держави як система державних органів. Місце апарату в механізмі держави.	2	2
2	Тема 2. Основи теорії права 1. Соціальні норми та їх система. Співвідношення правових і соціальних норм. 2. Поняття та ознаки права. 3. Загальна характеристика джерел права.	2	2
3	Тема 3. Основи конституційного права України. 1. Історичний розвиток конституційного права в Україні. 2. Загальні засади конституційного права України: поняття, предметта джерела. 3. Поняття конституційного ладу. Основні принципи конституційноголаду в Україні. 4. Громадянство України. 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.	2	
4	Тема 4. Основи трудового права України 1. Поняття, предмет, принципи, джерела трудового права. 2. Поняття, зміст, суб'єкти трудових правовідносин. 3. Загальні положення та зміст колективного договору. 4. Поняття, сторони, умови та види трудового договору.	2	2
5	Тема5. Основи цивільного та сімейного права України. 1. Поняття, предмет, принципи, джерела цивільного права України. 2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільного права. 3. Поняття, ознаки, класифікація правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма та умови укладання. 4. Загальна характеристика Сімейного кодексу. Предмет та принципи сімейного права. 5. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладення. Перешкоди при реєстрації шлюбу 6. Шлюбний договір. 7. Підстави і порядок розірвання шлюбу.	2	2
6	Тема 6. Основи господарського права України. 1. Поняття господарського права, господарської діяльності та види господарської діяльності. 2. Предмет та джерела господарського права. 3. Суб'єкти господарського права.	2	
7	Тема 7. Основи адміністративного і кримінальногоправа України.	2	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, предмет, принципи, джерела адміністративного права України. 2. Суб'єкти адміністративного права. 3. Форми і методи державного управління. 4. Поняття, система та завдання кримінального права України. 5. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. 6. Поняття та види стадій злочину. Закінчений та незакінчений злочин. 7. Співучасть: поняття, ознаки, значення, форми. Види співучасників. 		
	Разом	14	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Тема 1. Основитеоріїдержави та права	2	2
2	Тема 2. Основи теорії права.	2	
3	Тема 3. Основи конституційного права України	2	2
4	Тема 4. Основи трудового права України	2	
5	Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України.	2	
6	Тема 6. Основи адміністративного та кримінального права України.	4	2
7	Тема 7. Основи господарського права України.	2	2
	Разом	16	8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Тема 1. Основитеоріїдержави та права	8	10
2	Тема 2. Основи теорії права.	8	10
3	Тема 3. Основи конституційного права України	8	12
4	Тема 4. Основи трудового права України	8	12
5	Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України.	8	10
6	Тема 6. Основи адміністративного та кримінального права України.	10	10
7	Тема 7. Основи господарського права України.	10	10
	Разом	60	74

11. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (виписування, конспектування, опорних конспектів).

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. *Практичні*: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний*

2.2. *Методи синтезу*.

2.3. *Індуктивний метод*.

2.4. *Дедуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний*
- 3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*
- 3.3. *Дослідницький*
- 3.4. *Репродуктивний*
- 3.5. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, диспути, круглі столи, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки та електронних таблиць.

12. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - написання рефератів;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
  - виробничі ситуації.

13. Розподіл балів, які отримують студенти Д.ф.н.

Поточне тестування та самостійна робота								С Р С	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Змістовий модуль 1 - 40 балів		Змістовий модуль 2 –30 балів									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	15	85 (70+15)	15	100
20	20	5	5	5	5	5	5				

Розподіл балів, які отримують студенти З.ф.н.

Поточне тестування та самостійна робота								С Р С	Разом за модулі та СРС	Сума
Змістовий модуль 1 - 40 балів		Змістовий модуль 2 –30балів								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100 (70+30)	100
20	20	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Методичне забезпечення

1. Правознавство. Методичні настанови для самостійної підготовки. Суми – 2007, 23 с.
2. Правознавство. Методичні вказівки та завдання для практичних та семінарських занять. Суми – 2007, 66 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України. – Харків: Консум. - 2007. – 23 с.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV (із змінами і доповненнями)/ Офіційний вісник України. – 2003. - №11.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV(із змінами і доповненнями) / Офіційний вісник України. – 2003. - №11.
4. Кодекс законів про працю України // Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами / Відп. ред. В.М. Вакуленко, О.П. Товстенко. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 1040 с.
5. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами: Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2004. - № 1. – 608 с.
6. Земельний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. - № 3-4, ст.27). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Кримінальний Кодекс України (Прийнятий на сьомій сесії Верховної Ради України 5 квітня 2001 р. І вступив у закону силу з 01.09.2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №21 – 22. – Ст. 135.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВР) 1984, додаток до № 51, ст.. 1122. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, №40-41, 42, ст. 492. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Правознавство: навчальний посібник: у 2 т. Т.1. / За заг. ред. М.П. Курила. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2016. — 386 с.
11. Правознавство: навчальний посібник: у 2 т. Т.2. / За заг. ред. М.П. Курила. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2016. – 443с.
12. Правознавство : навчальний посібник / ред. С. М. Тимченко. - 2-ге вид., стер. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2008. - 554 с.
13. Правознавство : підручник / А. І. Берлач, С. С. Бичкова, Д. О. Карпенко. - К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. - 792 с.

14. Правознавство: навчальний посібник / Ред. В. В. Сухонос. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2005. - 909 с.
15. Правознавство. Модульний курс : навчальний посібник / В. М. Кириченко ; Запорізький національний технічний університет. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 328 с.
16. Правознавство : підручник / Ред. В. В. Копейчиков, А. М. Колодій. - К. : ЮрінкомІнтер, 2009. - 752 с. -
17. Правознавство : навчальний посібник / Ред. П. Д. Пилипенко. - Львів : "Новий світ-2000" ; "Магнолія плюс", 2005. - 592 с.
18. Молдован, В. В. Правознавство за рейтингово-модульною системою навчання: навчальний посібник / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда ; Міжгалузевий інститут управління. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 184 с.

Допоміжна

1. Закон України Про фермерське господарство від 19.07. 2003 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №45, ст. 363. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Закон України Про оренду землі від 06.10. 1998 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, №46-47, ст.. 280. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Закон України Про меліорацію земель від 14.01.2000 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, №11, ст.. 90. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Закон України Про кооперацію від 10.07.2003 // Урядовий кур'єр. - 2003. -№ 158
5. Закон України Про місцеве самоврядування від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, №24, ст. 170. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Закон України” Про всеукраїнський та місцеві референдуми” від 3.07.1991р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, №33, ст. 443. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Закон України “Про громадянство України” від 18.01.2001р.// ВВР України.-2001.-№ 4.-Ст.65. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991р. Про господарські товариства: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 1991. - № 49, ст.682. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Закон України Про особисте селянське господарство від 15.05.2003 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №29, ст. 232. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Закон України Про фермерське господарство від 19.06.03. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №45, ст. 363. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
11. Захарченко П.П. Історія держави і права України. – К.: Атіка, 2005. – 368 с.
12. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Сушицька Н.В. Теорія держав і права (схеми, таблиці , поніття): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 148 с.
13. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 288 с.
14. Вінник О. М. Господарське право.: Курс лекцій. / О.М. Вінник. - К.: Атіка, 2004. – 624с.
15. Административное право Украины: Учебник /Под. общ. ред. С.В.Кивалова. - Х.: Одиссей, 2004. - 880с.
16. Адміністративне право України: Навчальний посібник / За заг. ред. Т.О. Коломощ, Г.Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 216 с.
17. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 3-е вид., перероб. та допов. – 512 с.

18. Харитонов Е.О., Саниахметова Н.А. Гражданское право Украины: Учебник. Изд. Второе. – Х.: Одиссей, 2005. – 960 с.
19. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У 2-х т. / За ред Я.М. Шевченко. – К.: Ін Юре, 2006. – 696 с.
20. Цивільне право України: Елементарний курс: Навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонova, А.І. Дрішлюк. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 352 с.
21. Цивільне право України: Підручник: В 2-х т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 1030 с.
22. Цивільне право України: Підручник: / За ред. Є.О. Харитонova. – К.: Істина, 2007. – 816 с.
23. Шеремет А.П. Земельне право України: Навч. Посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 632 с.
24. Гайворонський В. М. Господарське право. / В.М. Гайворонський. - Х.: Одісей, - 2005.
25. Господарське право України: Навчальний посібник/ За заг. ред. проф. Н.О. Саниахметової . – Х.: Одісей, 2005, - 608с.
26. Кравцова Т.М. Адміністративне право: Загальна частина: Навчальний посібник. – Суми, 2015. – 308 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.google.com.ua/>
2. Яндекс : Пошукова системи Інтернет. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1960>.
3. Rambler : Пошукова системи Інтернет. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1462>.

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ - Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//> .
2. Президент України : офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.
3. Рахункова палата України : офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.
4. Національний банк України : офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
5. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
6. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.minfin.gov.ua/>.
7. Державна фінансова інспекція : офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
8. Державна податкова служба України : офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://sts.gov.ua/>
9. Офіційний вісник України : Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. - Режим доступу до електронних документів : <http://ovu.com.ua/>.
10. Національний банк України : офіційне інтернет-представництво : Законодавство. - Режим доступу до електронних ресурсів :
11. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65247&cat_id=36580.
12. Національний банк України : офіційне інтернет-представництво : Публікації : Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності : Додаток до журналу Вісник

Національного банку України. -
http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=67406.

13. Міністерство фінансів України : офіційний веб-сайт : Фінансовий моніторинг : Правова база. - Режим доступу до електронних ресурсів :
14. http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/category/system?cat_id=279361.
15. Мега-НаУ : професійна юридична система : НаУ-Online : Нормативно-правові документи. - Режим доступу до електронних документів : <http://zakon.nau.ua/>.
16. Ліга:Закон : правовий портал : он-лайн сервіси : Законодавство. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.ligazakon.ua/>
17. Право. Украина : інформаційно-правовая система : Документи : Нормативно-правові документи. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/document.html>.
18. Юридичний журнал : сайт журналу. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.justinian.com.ua/>.

Газетні ресурси

1. Голос України : газета Верховної Ради України : веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.golos.com.ua/>.
2. Урядовий кур'єр : газета центральних органів виконавчої влади : веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.ukurier.gov.ua/uk/>.
3. Юридическая практика : сайт газети. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yurpractika.com/>.
4. Юридичний вісник України : загальнонаціональна правова газета : веб-сайт : Архів юридичного вісника України. - Режим доступу до електронних ресурсів : http://www.yurincom.com/ua/legal_bulletin_of_Ukraine/archive/